

DEPUTACIÓN DE LUGO - CULTURA

A
XEN
DA

20
24

FORTIFICACIÓNS DAS TERRAS
E COMARCAS DE LUGO

DEPUTACIÓN DE LUGO - CULTURA

A
XEN
DA

20
24

FORTIFICACIÓNS DAS TERRAS
E COMARCAS DE LUGO

LU
GO

FORTIFICACIÓNS DAS TERRAS E COMARCAS DE LUGO

Recentemente a Vicepresidencia da Deputación de Lugo apoiou unha iniciativa asociativa e popular para a recuperación da torre de **Caldaloba** ou **Vilaxoán**, adquirindo parte dos terreos nos que se ubica. O patrimonio histórico-artístico da provincia luguesa non desmerece ao de outros lugares do país no que se refire a fortalezas, castelos e edificacións defensivas medievais. Existe un xeitoso número de construcións, algunhas catalogadas como ben de interese cultural.

Desgrazadamente esta catalogación non garante o seu estado de conservación, en moitos casos ruinoso e cuberto polas silveiras. Se ben algunhas presentan un óptimo estado, a maioría adormecen á vez que se esfanelan nas terras que un día gobernaron. Un berro seco boura dende as variadas cores e texturas dos seus muros aínda en pé; cóntanlle a quen as escoite a súa parte no noso relato colectivo como pobo. Con esta publicación composta polos textos de Alexandra Cabana Outeiro e as fotos de Begoña Pérez, Iván Mouronte, Brais Lorenzo e Ángel Ramil reivindicámolas, dándolles un pulo ás menos coñecidas.

XANEIRO

L	M	M	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBREIRO

L	M	M	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

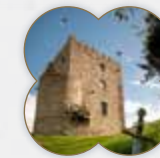
MARZO

L	M	M	X	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ABRIL

L	M	M	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

MAIO

L	M	M	X	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

XUÑO

L	M	M	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

20
24

XULLO

L	M	M	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

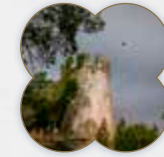
AGOSTO

L	M	M	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

SETEMBRO

L	M	M	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

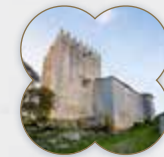
OUTUBRO

L	M	M	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

NOVEMBRO

L	M	M	X	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

DECEMBRO

L	M	M	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

20
24

FORTIFICACIÓNS DAS TERRAS
E COMARCAS DE LUGO

---

*Zoa o vento e ladran os cans
berran as choías, caen as noces
cantan os paxariños despedindo o sol do día
e este castelo cala*

O silencio dos castelos non é tal se se fan as preguntas pertinentes e se estudan historicamente, arqueoloxicamente e incluso a nivel etnográfico e antropolóxico, se se atenden e se coidan como patrimonio e memoria da nosa historia como pobo. Unha historia que non só é dos señores que tiñan estes edificios, senón do pobo que coas súas rendas e o seu traballo permitiu edificalos. Un pobo que vivía a rentes do chan, mentres os nobres outeaban desde o alto.

Torres, fortalezas, casas fortes, casas torre, castelos... edificios senlleiros na paisaxe e de diversas funcións, perduran a día de hoxe desde os tempos medievais ou modernos. Algunhas marcan fitos xa sinalados noutrora: castros, mámoas, asentamentos antigos en continuidade, escollas sobranceiras que nos encollen o corazón se viaxamos ó seu pasado, que é o noso. Castelos de Lugo nas súas distintas terras e comarcas, este noso patrimonio acompañará o pasar do tempo no 2024 da man desta axenda.

ALEXANDRA CABANA OUTEIRO

2024

Xaneiro

Amarante

Edificado no século XIII sobre un vello castro, do antigo castelo quédannos poucos restos ó ser afectado polas revoltas irmandiñas, derrocado por mandado de Fernando de Acuña e reconfigurado como pazo. Era da liñaxe dos Nogueirol, cabaleiros destacados en ordes militares, que tiñan por costume seren enterrados no priorado de Vilar de Donas. O que temos agora é un impresionante pazo forte edificado no soar dun castelo derrocado, simbólico na Ulloa, confluencia de dous tempos e dous modos de vida e vivenda señoriais: o castelo e o pazo.

Do castelo medieval destaca unha grande estrutura de planta circular, torre ou reduto, seguramente do século XIV ou XV; do pazo moderno, do século XVII, a súa cheminea e as solainas de recanto, sobre importantes canzorros máis antigos semellantes en forma ós doutros castelos galegos.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

1

ANINOVO

● DÍA MUNDIAL DO BRAILLE

2

3

4

2024

Febreiro

Caldaloba

O castelo de Vilaxoán, coñecido como Caldaloba por chegar a eses señores no século XVIII, é un dos tres que sobreviviron ós Irmandiños segundo testemuñas do Preito Tabera-Fonseca. Asentada nun antigo castro, a torre de Caldaloba é símbolo pola resistencia que nela tivo Constanza de Castro, filla do mariscal Pardo de Cela, fronte os mandados dos Reis Católicos, logo de executaren a seu pai e a seu irmán. Alí se fixo forte con seu home durante un ano longo, ata rendelos do asedio a enfermidade duns e a morte de Constanza por beberen auga en mal estado, acaso envelenada.

O traballo preciso da pedra de xisto, os fermosos arcos fanados polo tempo, a lareira e os singulares píos no alto fan desta torre un exemplo de singular e contida beleza. A Vicepresidencia da Deputación de Lugo mercou recentemente unha boa parte da fortaleza e traballa na súa posta en valor.

		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

1

2

3

5

4

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

		1	2	3	4							
5	6	7	8	9	10	11						
12	13	14	15	16	17	18						
19	20	21	22	23	24	25						
26	27	28	29									

10

12

15
 ■ MARTES DE ENTROIDO

14

11

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

		1	2	3	4							
5	6	7	8	9	10	11						
12	13	14	15	16	17	18						
19	20	21	22	23	24	25						
26	27	28	29									

20

21

DÍA DA LINGUA MATERNA
DÍA DA LINGUA CATALÁ

22

23

ANIVERSARIO DO NACEMENTO
DE ROSALÍA DE CASTRO

Lined writing area for February 20th.

Lined writing area for February 21st.

Lined writing area for February 22nd.

Lined writing area for February 23rd.

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

24

26

27

28

25

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

2024

Marzo

Candaira

A torre da Candaira foi construída a finais do século XII ou xa no XIII, nun románico tardío con arcos apuntados como os que a torre ten en distintos vans. Sitúase a media ladeira sobre un val, servindo de torre vixía. Hoxe en parte é reconstrución dos anos 80, pois as fotografías antigas amósannola sen a coroa de merlóns, porén o andar térreo e o primeiro andar son orixinais, acaso o que quedou logo dos Irmandiños.

As primeiras testemuñas documentais lévannos ó século XV e desde aí pode rastrexarse a propiedade de maneira continua: transmitida en ocasións por mulleres, en dote ou herdanza, chegou ó apelido Sarmiento no século XVI por casamento. Estes colocaron nela o seu escudo e ampliárona con outros edificios hoxe perdidos. Foi na primeira metade do XVII cando se deixou de vivir nela ó pasar ó morgado do pazo de Tor, no que estivo ata o XX.

2024

Abril

Castro Candaz

O nome de Castro Candaz e as lendas que sobre el circulan levan a orixe deste asentamento ó tempo dos castros ou dos romanos, mais non temos testemuño arqueolóxico de tanta antigüidade, malia ser esta probable. Mais si sabemos do castelo no século XV: foi centro da xurisdición dos Taboada, derrubado na grande revolta irmandiña, reconstruído pola mesma familia e feito derrocar polos Reis Católicos na súa viaxe a Santiago por volta de 1486. Daquilo non se debeu recuperar, mais o territorio seguiu a ser xurisdición dos Taboada ata a Idade Moderna.

Ó seu arredor, ritmos e pegadas dun mundo agrario cabo do grande río Miño, en ribeiras de excepcional riqueza que foron asolagadas polo encoro de Belesar en 1963. Desde aquela, cando baixa moito o nivel da auga, muros e muras emerxen como símbolo da nosa historia agochada.

CHANTADA

2024

Maiño

Castro de Ouro

Fortaleza asentada nun alto sobre o val do Ouro, ocupa un espazo antes castrexo e logo romano. Temos referencias a ela xa desde o século XI, cando é doada á sé episcopal de San Martiño e logo á de Mondoñedo, que manterá unha relación de conflito en todo o medievo coa veciñanza e o concello de Castro de Ouro, que se resistían ós seus mandados e obrigas económicas. Nesas xeiras, a mitra mantivo no castelo a súa residencia na bisbarra, un cárcere na torre ata o século XVII e a propiedade ata o século XVIII.

Castro de Ouro é parte do escenario real e xa tamén mítico da traizón e caída do Mariscal Pardo de Cela: cabo del foi apresado e mesmo enfronte situábase a imponente Frouseira, onde o Mariscal loitara durante máis de dous anos e medio contra os mandados dos Reis Católicos. Visitar esta fortaleza é, tamén, visitar unha pasaxe fundamental da nosa historia.

ALFOZ, A MARIÑA

					1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12			
13	14	15	16	17	18	19			
20	21	22	23	24	25	26			
27	28	29	30	31					

1 DÍA INTERNACIONAL DA CLASE TRABALLADORA

1

2

1 7 15 25 30

3

4

5

5 DÍA MUNDIAL DA LINGUA PORTUGUESA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO DOMINGO

2024

Xuño

Castroverde

Con Pambre e Caldaloba, o de Castroverde é un dos tres castelos superviventes ós Irmandiños segundo testemuñas no Preito Tabera-Fonseca. Foron os Castro de Lemos quen o construíron a finais do XIV ou comezos do XV, e viviu as disputas entre liñaxes nobiliarias e poderes eclesiásticos que devecían polo control da terra de Castroverde e de Luaces, moi achegada á cidade de Lugo e de grande importancia agraria. O propio señor de Pambre, Sancho Sánchez de Ulloa, tomoullo á súa curmá Isabel de Castro e os herdeiros dela vanllo vender ó conde de Altamira xa no século XVI.

A súa torre de homenaxe, sinalada co guerreiro que o pobo recoñece como gaiteiro, é a mostra máis clara do seu antigo esplendor; mais da vella fortaleza tamén quedan restos de muros e troneiras, e unha garita e arquiños conopiais que sobresaen por detrás das casas que se apoiaron nos seus muros.

CASTROVERDE, LUGO

2024

Xullo

Doiras

A situación do castelo de Doiras, a máis de 700m de altitude nun áspero outeiro entre as altas e dondas montañas dos Ancares, achégalle unha visión poderosa e desafiante dos arredores. Co río Cancelada ó pé, desde el vixiábase un amplo territorio de importancia crucial no acceso a Galicia desde o leste e a meseta castelá: a vía XIX, a ponte medieval, o camiño de Santiago.

Foi edificado no século XV, logo das revoltas irmandiñas, en pedra pizarra e cun deseño sinxelo pero rotundo, acorde coa súa funcionalidade. Consérvase a torre da homenaxe e o recinto amurallado cunha torre circular e todo coroadado de merlóns, en restauración última nos anos oitenta. Velaí tamén desde o seu propio recinto achega unha emocionante perspectiva do seu valor e utilidade orixinal, e da xoia monumental que é hoxe.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

19

20

22

23

21

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

24

25

DÍA DA PATRIA GALEGA

5 13 21 27

26

27

28

MÉRCORES CUARTA FEIRA

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO DOMINGO

2024

Agosto

Pambre

Altivo e maxestoso nun rochedo sobre do río do mesmo nome, preto do camiño real e o de Santiago, o castelo de Pambre edificouse a finais do século XIV e converteuse no novo predio principal da poderosa liñaxe dos Ulloa. O seu lugar xa tiña a igrexa parroquial e unha antiga necrópole, nun espazo singular e rico e de ocupación inda máis antiga, co castro de Remonde do outro lado do río. Foi Gonzalo Ozores de Ulloa quen o mandou facer, e seu fillo Lopo e logo seu neto Sancho ampliáno acadando conformación pacega e especial dureza defensiva.

Logo de centurias de descoido e abandono, hoxe podemos visitalo e mergullarnos neste grande exemplo de castelo baixomedieval que rematou perdendo as outras funcións mais foi salvado por conservar a de cabeceira dun lugar agrario e a de testemuña memorialista, cando non lendaria.

PALAS DE REI, A ULLOA

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

1

2

4 12 19 26

3

5

4

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

		1	2	3	4
5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28
29	30	31			

10

12

4 12 19 26

15

14

11

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

2024

Setembro

A Proba de Burón

Durante a Revolución Irmandiña erguéronse dez mil homes de Burón e Navia, comandados por Pedro Osorio, e cercaron e derribaron as fortalezas dos señores feudais, entre elas esta. O seu primeiro testemuño documental lévanos a 1490, despois das Irmandades, coas servidumes que se establecían para os veciños en favor da señora Urraca de Moscoso, incluíndo serventías nas torres e fortaleza de Burón, que xa reconstruíran estes Moscoso coa forza de traballo dos servos e incluso cos seus carros e bois.

Consérvase de maneira moi precaria parte dunha das súas torres e algo dos muros, e disque os restos dos cimentos dalgunha torre máis, catro en total segundo a memoria popular. Chegou á propiedade do Conde de Altamira no século XVI e ata mediados do século XX conservou o seu uso como vivenda, para o que se abriron ventás contemporáneas, estando agora abandonada na súa ruína.

							1
2	3	4	5	6	7	8	8
9	10	11	12	13	14	15	15
16	17	18	19	20	21	22	22
23	24	25	26	27	28	29	29
30							

14

16

2 11 17 24

17

18

15

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

							1
2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	
16	17	18	19	20	21	22	
23	24	25	26	27	28	29	
30							

28

30

29

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

2 11 17 24

Notas

2024

Outubro

Sarria

Sarria aparece en documentos da plena Idade Media canda o título de comes, e a esta realidade, que no século XII comeza a ostentar a familia dos Castro, pertence a súa fortaleza. Destacado señorío en todo o medievo, o condado levábase xunto co título de conde de Lemos, e antes tamén co de Trastámara. O castelo dominaba unha extensa e rica veiga e sufriu a acción das Irmandades. Recuperárase, pero sabemos por un inventario que en 1603 o seu estado era moi precario.

En época contemporánea levou o golpe de graza: a casa de Alba desfaiuse del a mediados do XIX, úsase a pedra para obras diversas, derrúbanse estruturas e céganse os foxos co cascallo. En mans privadas quedou outra parte: do vello conxunto fortificado hoxe só nos queda unha torre de recanto con fronte semicircular e parte dos muros da muralla, sobre os que se fixo unha escaleira.

SARRIA

1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

19

21

22

23

20

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

2024

Novembro

Torres Novais

Castelo de montaña e vixia de camiños e peregrinos, a orixe da fortaleza de Torres Novais está no século X. Foi propiedade dos cabaleiros da Orde Hospitalaria de San Xoán de Xerusalén ou Orde de Malta, que dominaba un amplísimo couto a ambos lados do Sil e na serra alta, na terra de Quiroga. Testemuña da Orde é a cruz que coroa a porta, sendo esta fortaleza o seu principal bastión militar no territorio e onde residían os comendadores.

Consérvanse parte dos muros do recinto, asentado nun rexo outeiro sobre do río, e tamén da torre, a parte máis antiga, e da parte palaciana, un pouco posterior. A cor rubia da pedra oxidada e unha fermosa e tardía ventá alximezada singularizan o edificio, moi sobrio en xeral; e as historias sobre pasadizos e doncelas fan de Torres Novais unha fortaleza lendaria ó carón dun río Sil de dourados recordos.

2024

Decembro

Xiá

A torre de Xiá, enriba dun penedo preto do río Narla, aseñoraba un territorio estremeiro da xurisdición dos Ulloa. O couto da Rocha de Narla pertenceu á Orde de Santiago ó doarllo un Ulloa, mais eran os cabaleiros leigos os que levaban terra e castelo, en violentas disputas entre estirpes no convulso século XIV. A liñaxe dos Seixas estableceu neste castelo o seu soar familiar e, logo de ser derrubada pola Irmandade, déronlle a comezos do século XVI unha estética pancega renacentista ben fermosa da que destacan especialmente unha ventá e as lareiras coroadas por leóns e dragóns e incluso unha figa.

Tamén coñecido como fortaleza de San Paio de Narla, podemos visitalo cumpridamente ó ser un museo da Rede Museística Provincial con grande valor etnográfico e histórico e cunha importante programación cultural.

FRIOL, LUGO

					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

14

16

17

18

15

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

MÉRCORES CUARTA FEIRA

					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

28

30

31

Notas

29

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

2025

Kaneiro

Tovar

Asentada nun amplo e fértil val, a fortaleza de Tovar foi feita por Antonio de Tovar, xentilhome do césar Carlos I, e a súa muller Blanca segundo inda se pode ler no testemuño epigráfico que lle puxo o ramo ó edificio en 1530. Da vella torre de Canedo, medieval e moi deteriorada, xurdiu este novo pazo fortaleza que xunta o aspecto defensivo coas comodidades dun espazo residencial: dúas torres con barbacás corridas sobre canzorros, seteiras e troneiras conviven coa fermosura dun sinxelo gótico isabelino e elementos renacentistas que se amosan en arcos e molduras de abondosas portas e ventás, nas chemineas, clípeos e brasóns e outros elementos decorativos. Brianda, filla herdeira de Antonio e Blanca, vai casar con Fernán Pérez das Seixas, entroncando Tovar con San Paio de Narla. Rehabilitada desde hai un tempo, acolle un centro de interpretación dos pazos galegos cun espazo etnográfico, con destaque dos xoguetes tradicionais.

LOURENZÁ, A MARIÑA

	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ANINOVO
DÍA MUNDIAL DO BRAILLE

1

2

3

4

Lined writing area for page 1.

Lined writing area for page 2.

Lined writing area for page 3.

Lined writing area for page 4.

MÉRCORES CUARTA FEIRA

XOVES QUINTA FEIRA

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO
DOMINGO

5

	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

10

11

13

14

12

VENRES SEXTA FEIRA

SÁBADO
DOMINGO

LUNS SEGUNDA FEIRA

MARTES TERZA FEIRA

2025

XANEIRO

L	M	M	X	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

FEBREIRO

L	M	M	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

MARZO

L	M	M	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ABRIL

L	M	M	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

MAIO

L	M	M	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

XUÑO

L	M	M	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

XULLO

L	M	M	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

AGOSTO

L	M	M	X	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

SETEMBRO

L	M	M	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

OUTUBRO

L	M	M	X	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

NOVEMBRO

L	M	M	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

DECEMBRO

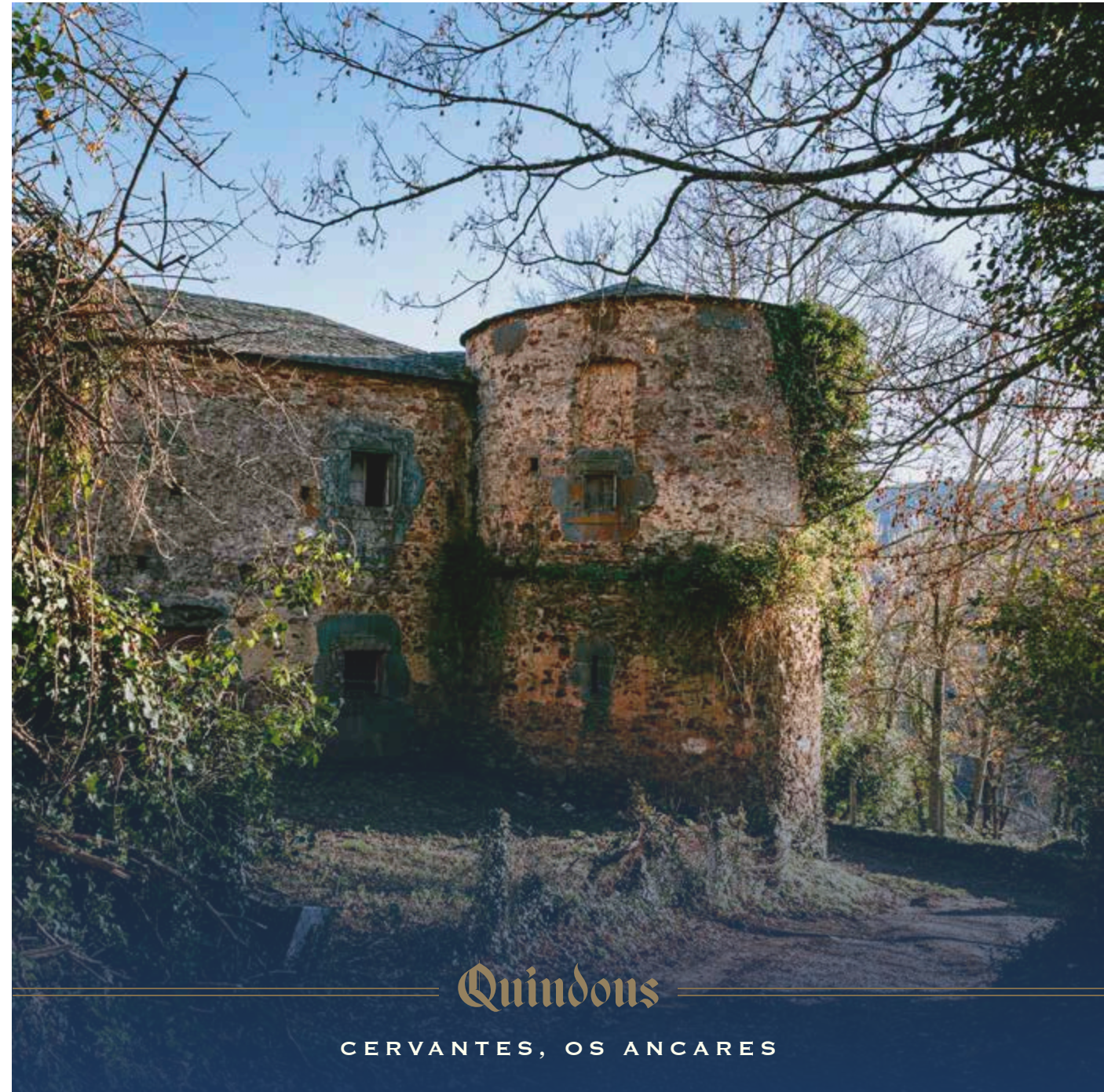
L	M	M	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

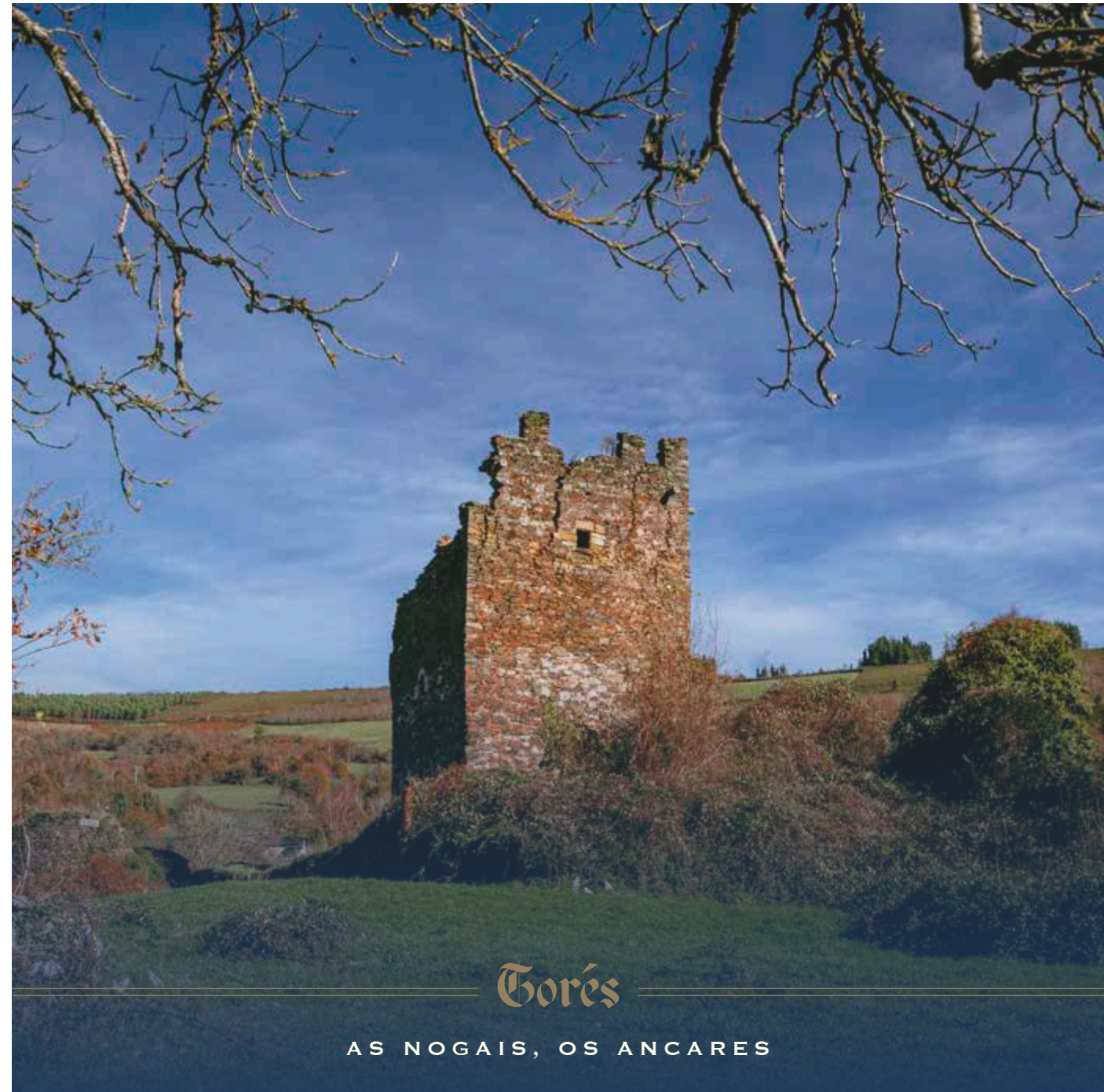
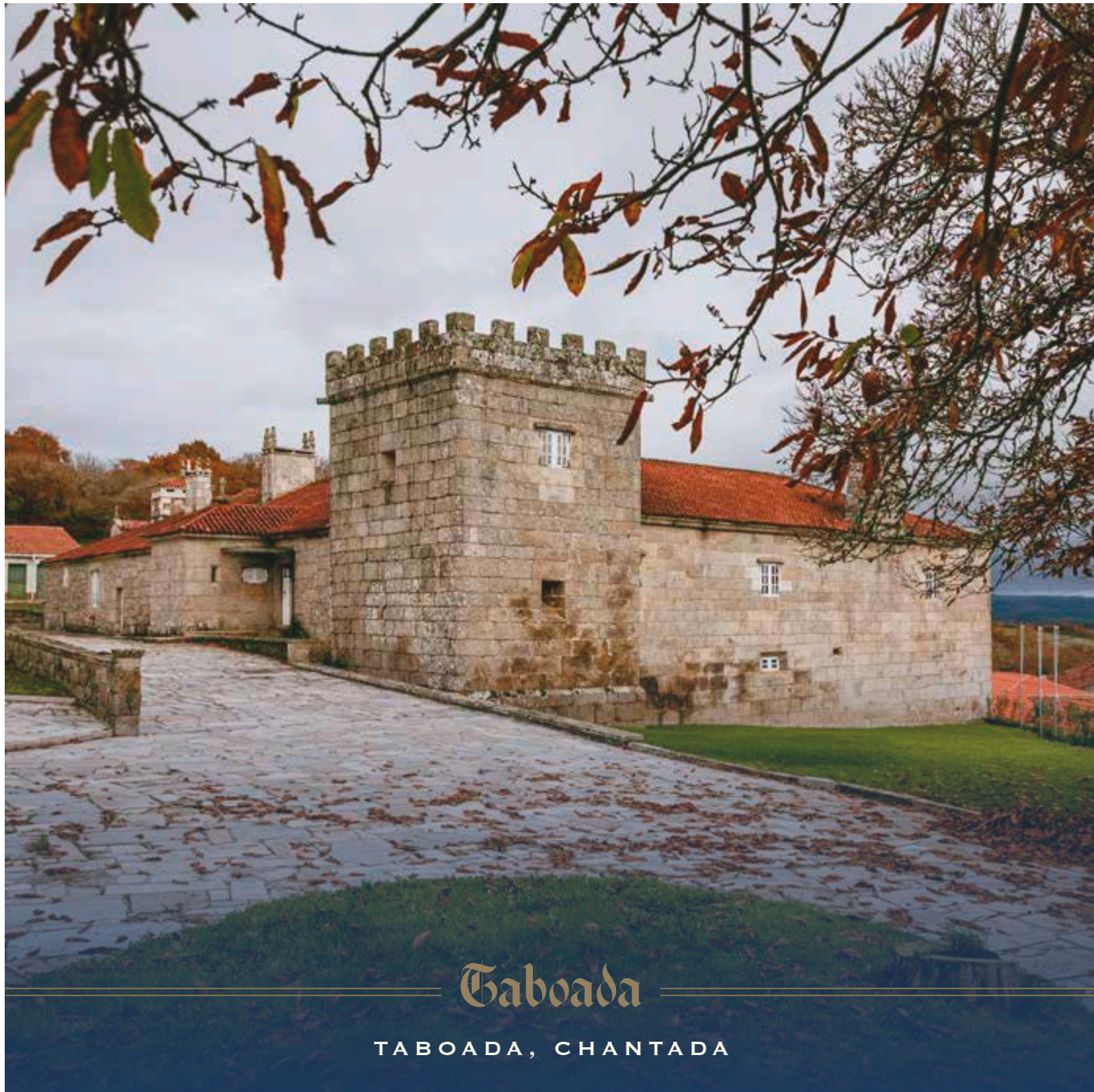
FORTIFICACIÓNS DAS TERRAS
E COMARCAS DE LUGO

Álbum de fotografías

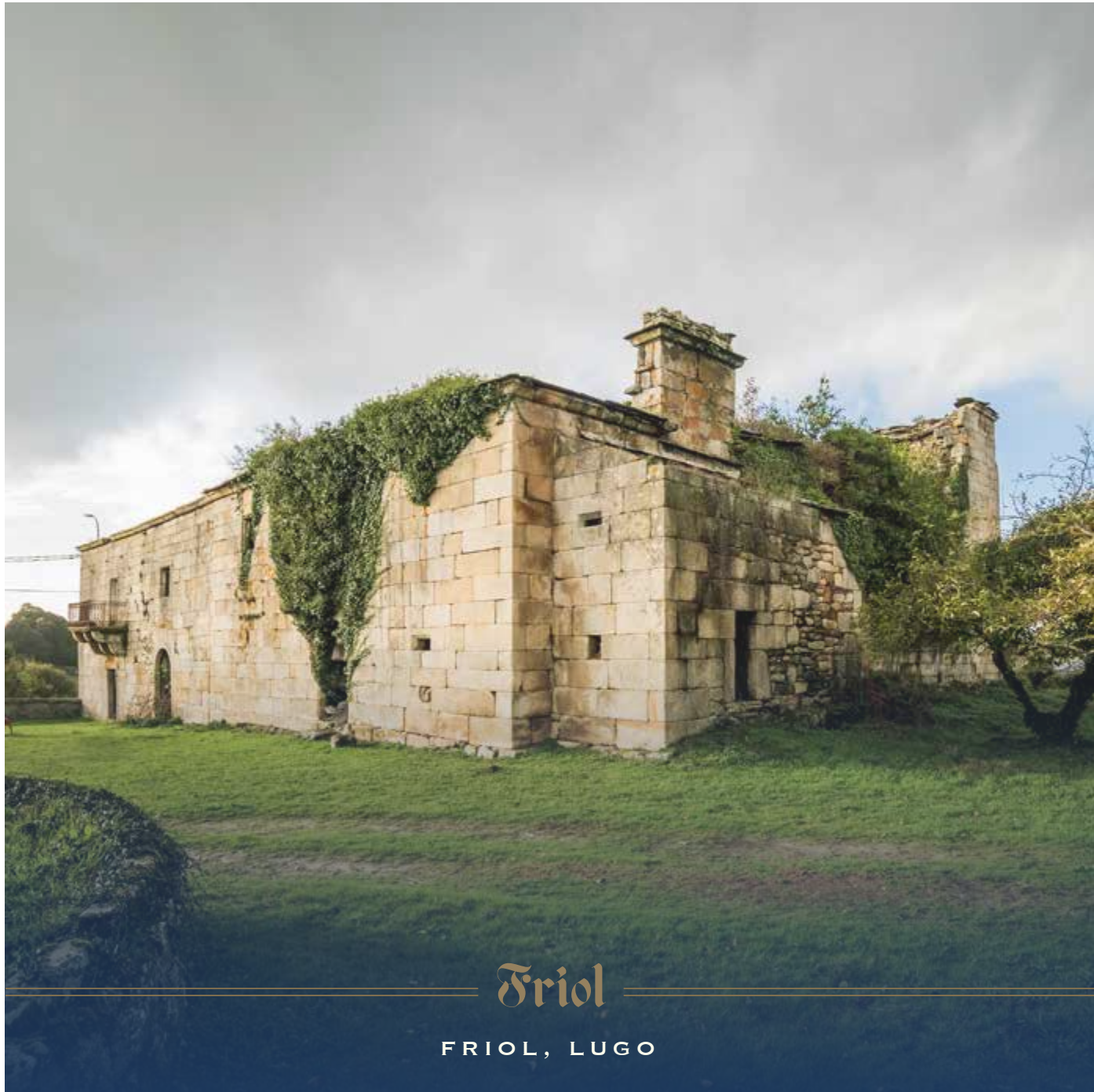

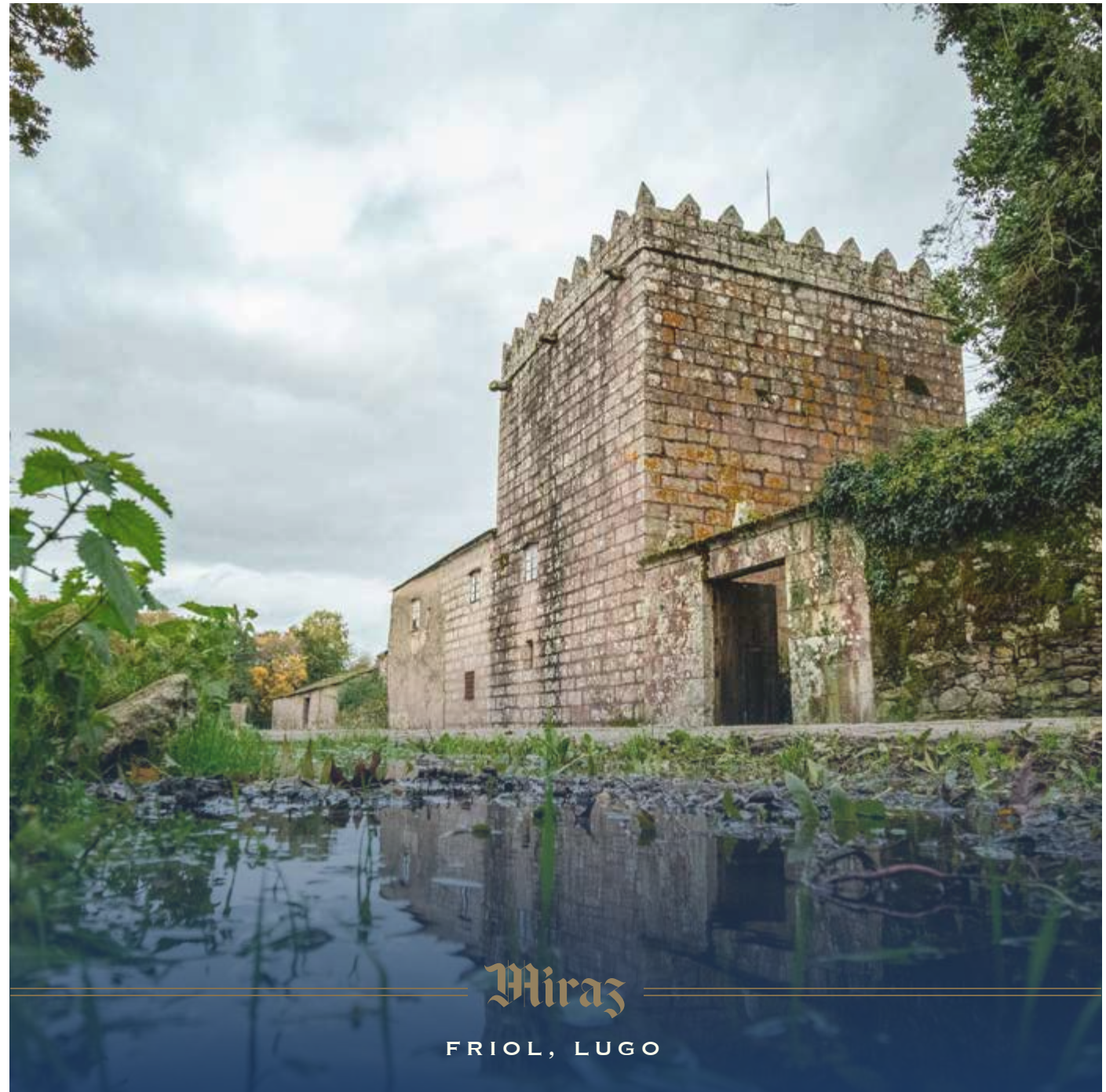

Friol

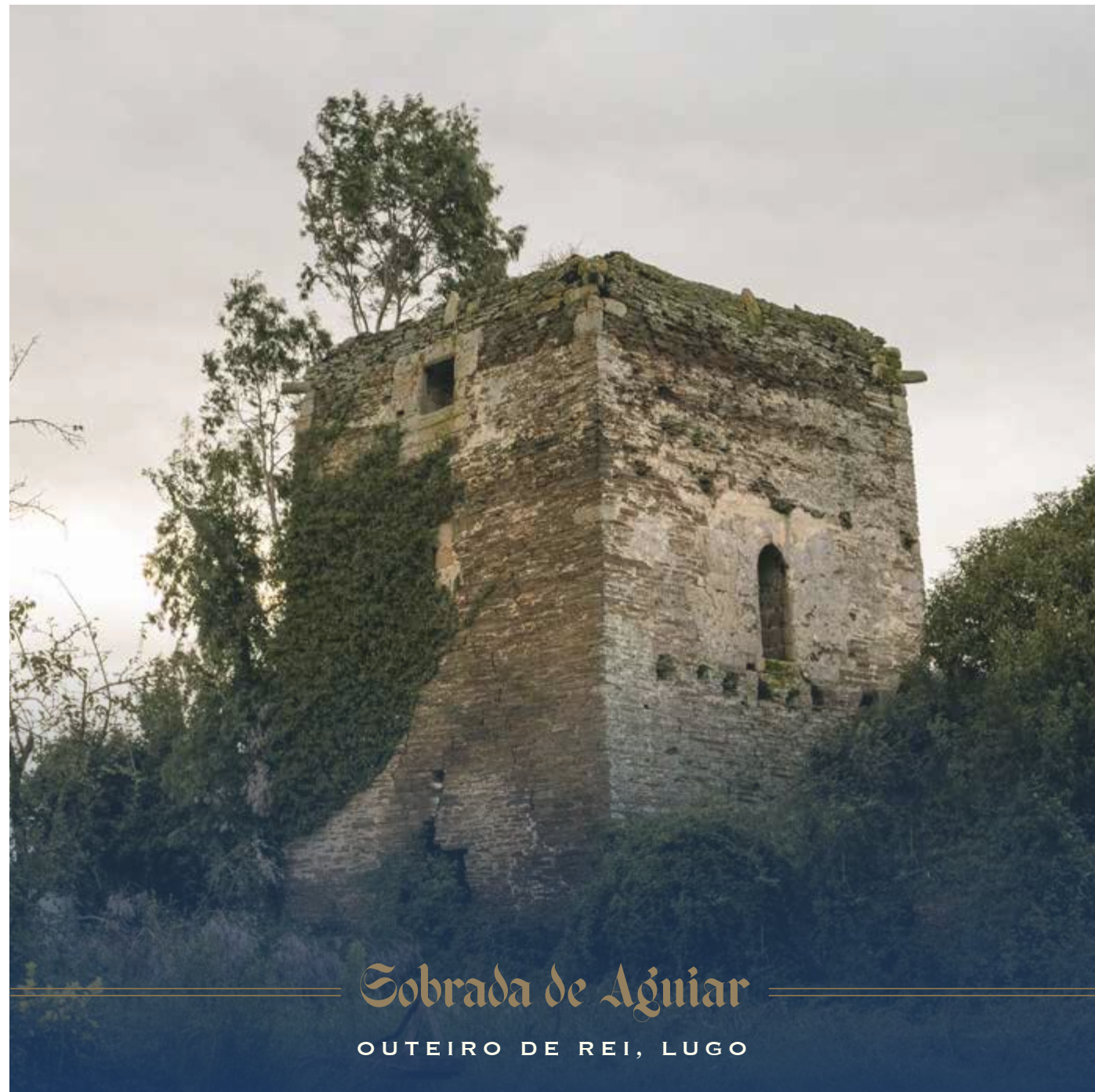
FRIOL, LUGO

Miraz

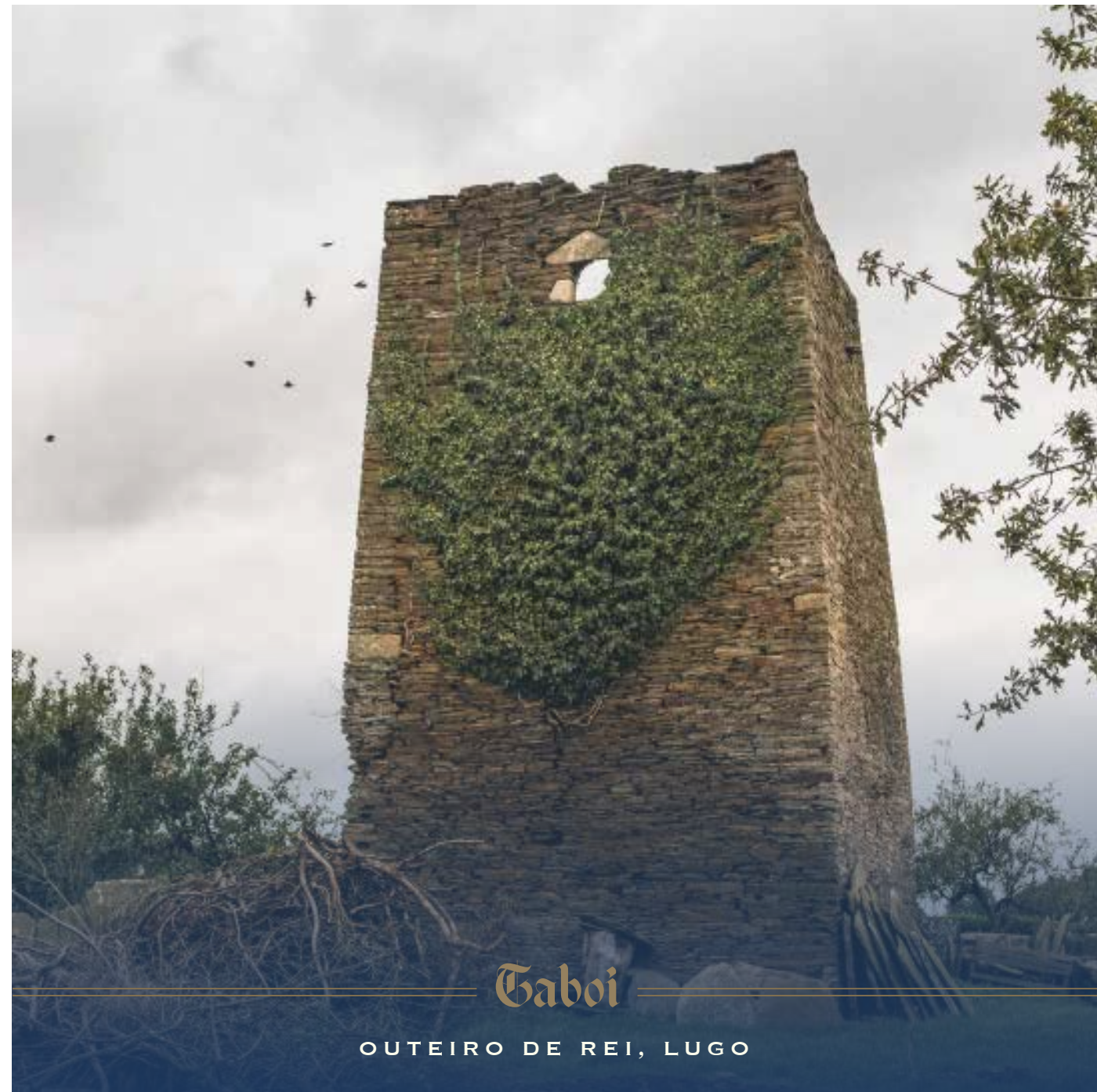
FRIOL, LUGO

Sobrada de Aguiar

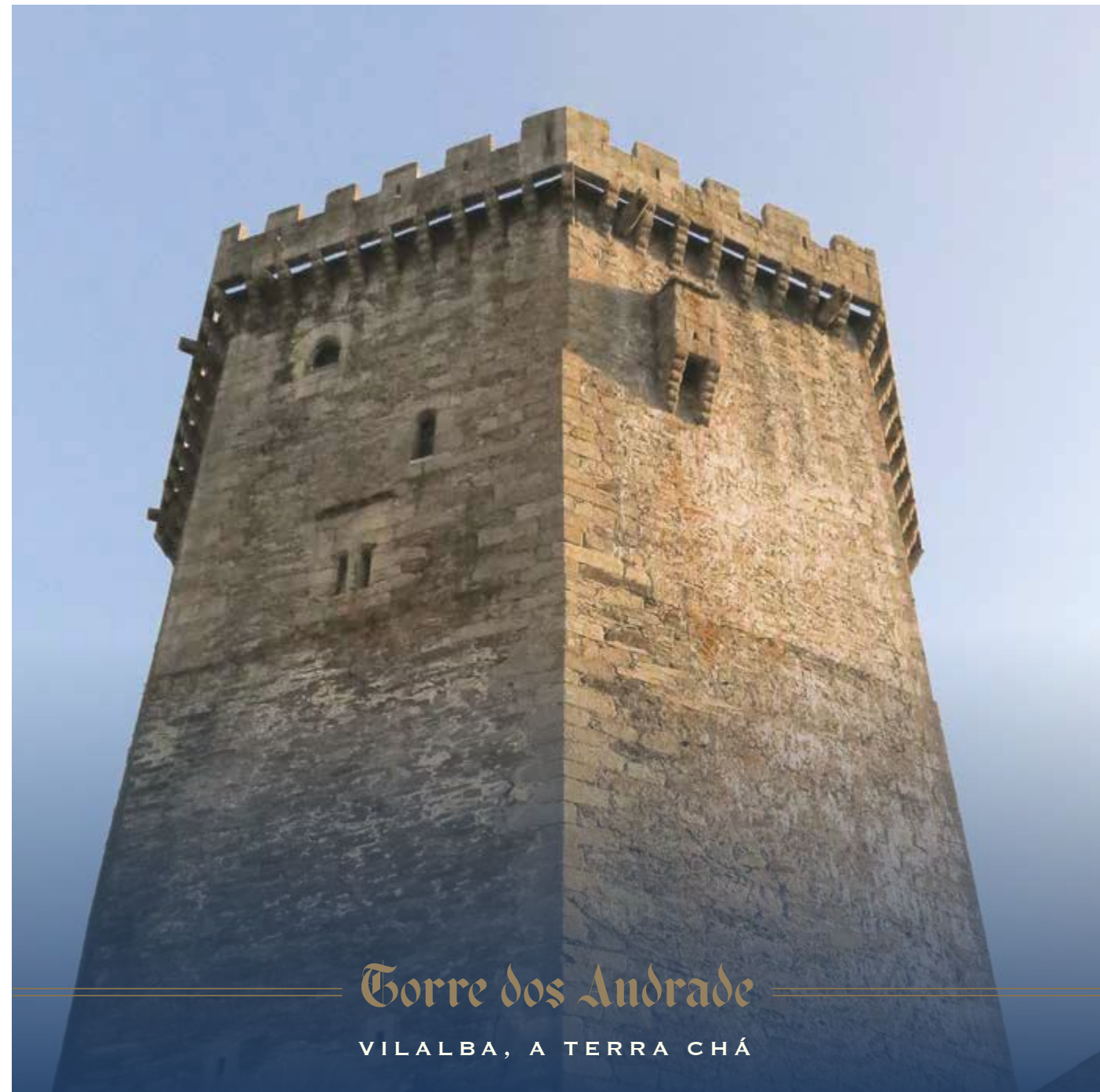
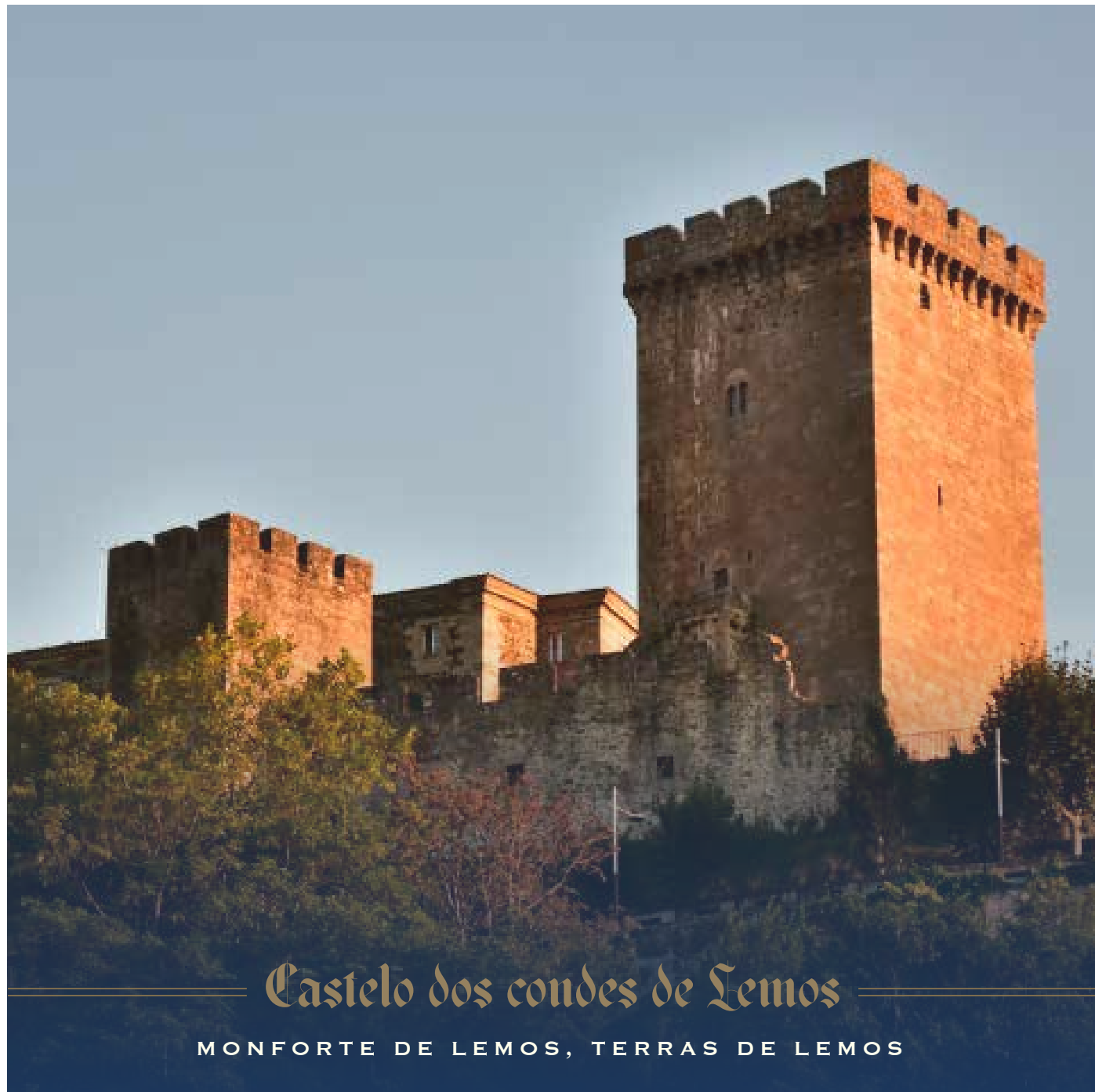
OUTEIRO DE REI, LUGO

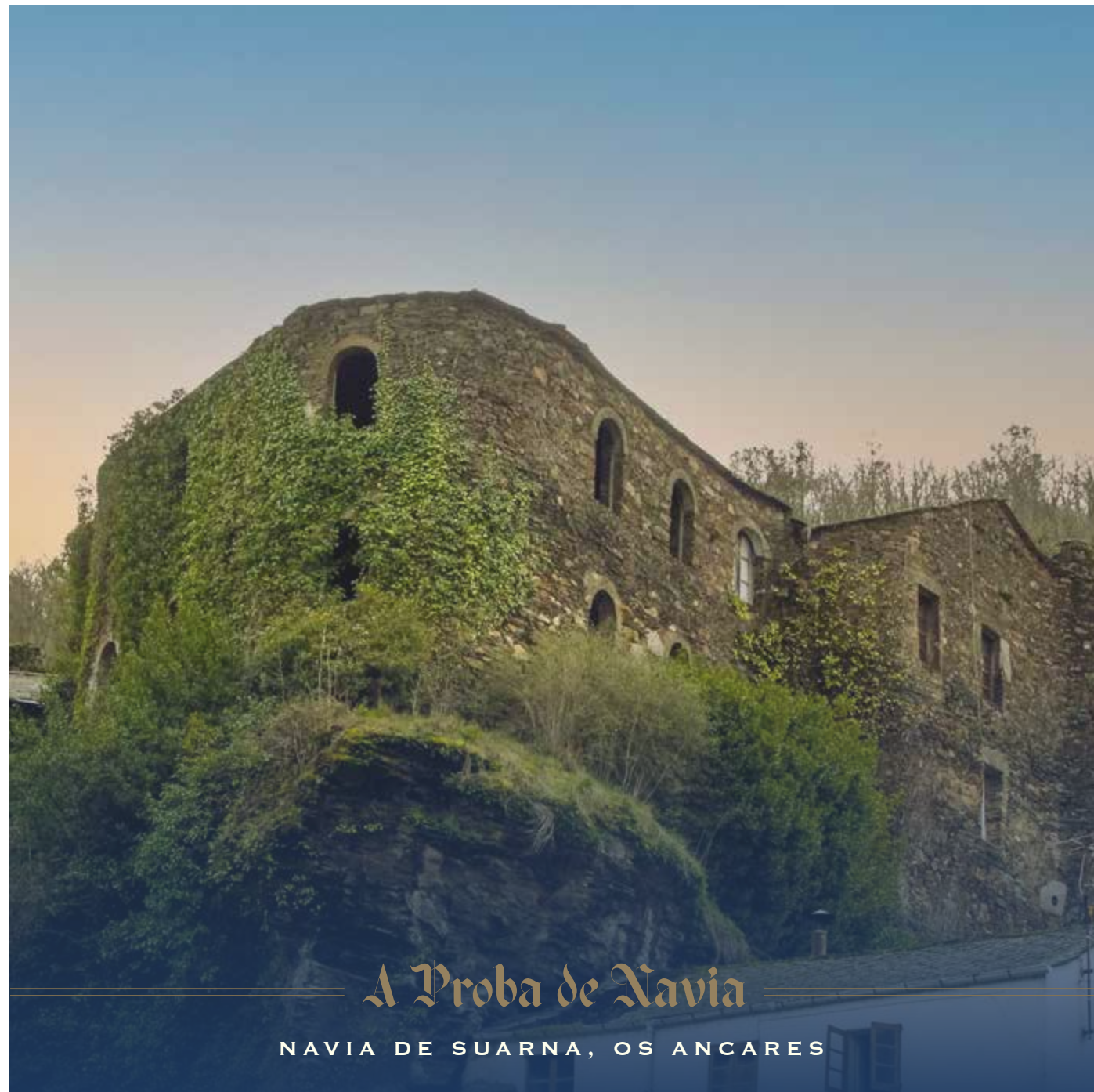
Gaboi

OUTEIRO DE REI, LUGO

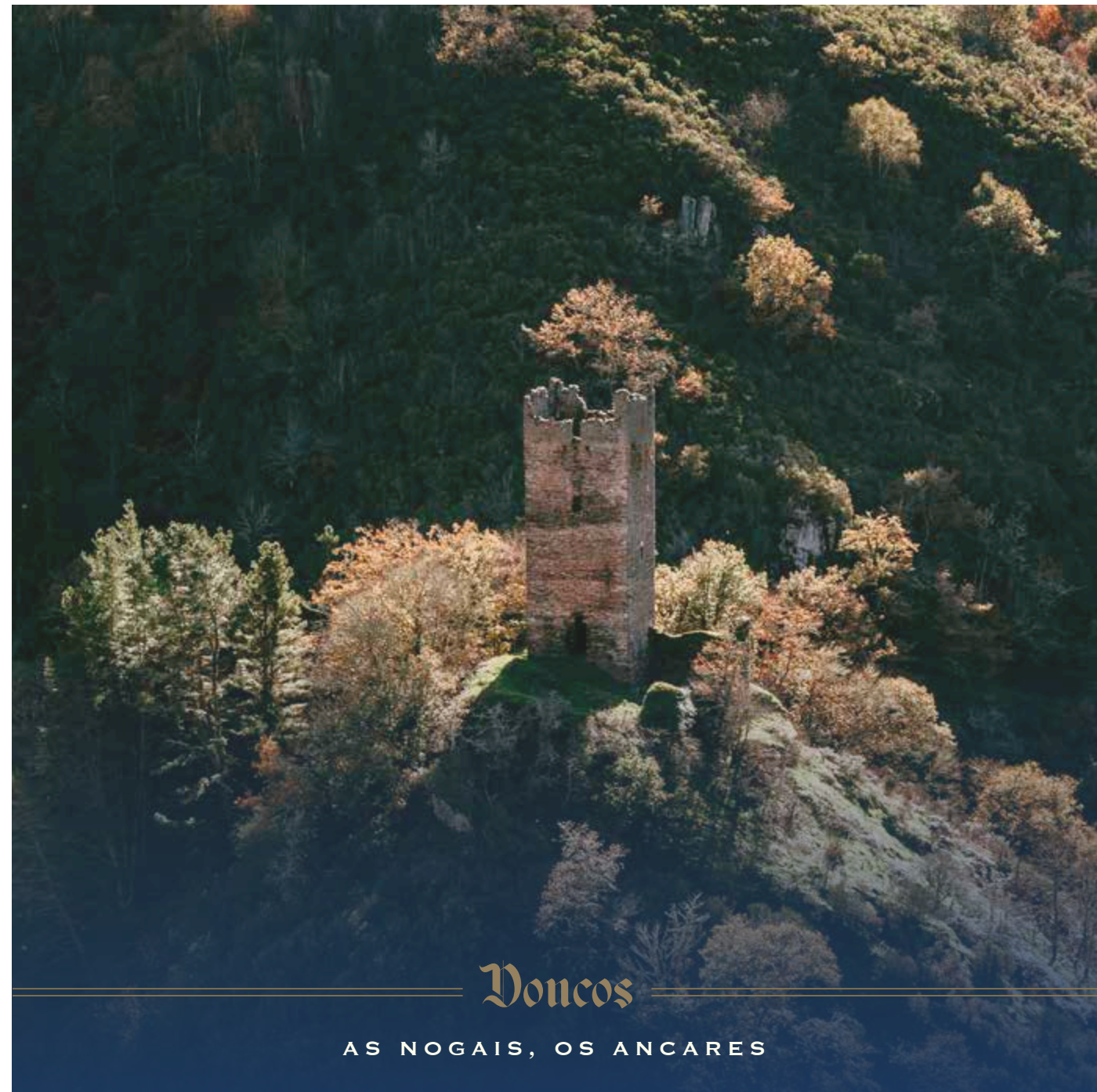

A Proba de Navia

NAVIA DE SUARNA, OS ANCARES

Doncos

AS NOGAIS, OS ANCARES

20
24

DEPUTACIÓN DE LUGO - CULTURA

A
X
E
N
D
A

Fotografías

BEGOÑA LÓPEZ
BRAIS LORENZO
IVÁN MOURONTE
ÁNGEL RAMIL

Fotografía de portada

CASTELO DE TORRES NOVAIS

Textos

ALEXANDRA CABANA OUTEIRO

Edita

SERVIZO DE PUBLICACIÓNS DA DEPUTACIÓN DE LUGO

Deseño e maquetación

TA TA TA

Para este traballo empregáronse as tipografías:

OSGARD PRO
COPPERPLATE
BARLOW

Coordina

SERVIZO DE PUBLICACIÓNS DA DEPUTACIÓN DE LUGO

ISBN: 978-84-8192-600-2

